

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

Adresa nr. 19720/2023 din data de 08.11.2023

Domnului Mario-Ovidiu OPREA,
Secretarul general al Senatului României

Biroul permanent al Senatului

Bp. 563 / 13.11.2023

Biroul permanent al Senatului

L. 640 / 13.11.2023

Stimate domnule secretar general,

B.563/2023
Ca urmare a adresei dumneavoastră nr. 4982/09.10.2023, prin care ați transmis Consiliului Superior al Magistraturii *Propunerea legislativă pentru modificarea unor acte normative în materie electorală (b563/05.10.2023)*, în vederea avizării, vă comunicăm că această solicitare a fost analizată în ședința din data de 02.11.2023 a Comisiei nr. 1 - reunită „Legislație și cooperare interinstituțională”.

Referitor la avizul solicitat, Comisia a reținut că propunerea legislativă înaintată nu privește activitatea autorității judecătorești, în sensul atribuit acestei sintagme în jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 901 din 17 iunie 2009 și Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014), astfel că nu se încadrează în categoria actelor normative care sunt supuse avizării Consiliului Superior al Magistraturii conform art. 39 alin. (3) din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii.

În ceea ce privește exprimarea unui punct de vedere, sub un prim aspect, s-a reținut că denumirea propunerii legislative este una deficitară, întrucât se indică doar modificarea unor acte normative în materie electorală, însă se propune și modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul Penal.

Astfel, în titlul propunerii legislative, ar fi trebuit indicate ambele acte normative ce se propun a fi modificate (Legea nr. 115/2015 și Legea nr. 286/2009 privind Codul Penal).

Sub un alt aspect, s-a reținut că deși scopul declarat al propunerii legislative este, așa cum se menționează în expunerea de motive, acela de eradicare a violării confidențialității votului prin incriminarea ca infracțiune a faptei constând în fotografierea de către alegători a buletinului de vot, din modul în care sunt formulate reglementările propuse nu rezultă cum s-ar realiza acest deziderat.

Astfel, prin propunerea legislativă se urmărește ca fapta prevăzută în reglementarea în vigoare la art. 108 lit. o) teza a II-a din Legea nr. 115/2015 ca fiind contravenție - *fotografierea sau filmarea prin orice mijloace a buletinului de vot de către alegători în*

timpul exercitării dreptului de vot, să fie incriminată ca infracțiune și pedepsită potrivit art. 389 alin. (1) din Codul Penal.

Elementul material al infracțiunii de violare a confidențialității votului, constă într-o acțiune sau inacțiune, prin care făptuitorul încalcă unul dintre atributele esențiale ale dreptului de a alege, și anume confidențialitatea votului, ca garanție a libertății totale de exprimare a opțiunii electorale.

Totodată, subiectul activ al variantei tip a infracțiunii prevăzute de art. 389 alin. (1) din Codul Penal nu este calificat, putând fi orice persoană, legea neimpunând vreo calitate specială, spre deosebire de varianta agravată prevăzută la art. 389 alin. (2) din Codul Penal.

Cu toate acestea, prin raportare la obiectul juridic special al infracțiunii de violarea a confidențialității votului, care este reprezentat de relațiile sociale referitoare la exercitarea dreptului de vot al cetățeanului în condiții de confidențialitate, fapta alegătorului de a își fotografia sau filma propriul buletin de vot, reglementată în prezent ca fiind o contravenție, nu se circumscrie elementului material al acestei infracțiuni, întrucât încălcarea confidențialității votului presupune ca o altă persoană decât alegătorul, să ia la cunoștință, prin orice mijloace, de alegerea făcută de către un membru al corpului electoral.

Prin urmare, prin eliminarea tezei a II-a a art. 108 lit. o) din Legea nr. 115/2015, așa cum se propune de inițiatori, s-ar realiza doar înlăturarea caracterului contravențional al faptei de *fotografiere sau filmare prin orice mijloace a buletinului de vot de către alegători în timpul exercitării dreptului de vot* prevăzută în reglementarea în vigoare, deoarece modificarea acestui articol nu echivalează cu incriminarea automată a acestei fapte ca infracțiune, în sensul art. 389 alin. (1) din Codul Penal.

Pe de alta parte, cu privire la incriminarea unor fapte, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a apreciat că *”în exercitarea competenței de legiferare în materie penală, legiuitorul trebuie să țină seama de principiul potrivit căruia incriminarea unei fapte ca infracțiune trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, ghidându-se după principiul ultima ratio. Astfel, incriminarea este procedeu sau metodă ultimă sau finală pentru a atinge scopul urmărit.”*

De asemenea, Curtea a apreciat că, *”în materie penală, acest principiu nu trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală trebuie privită ca ultimă măsură aplicată din perspectivă cronologică, ci trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală este singura în măsură să atingă scopul urmărit, alte măsuri de ordin civil, administrativ etc. fiind improprii în realizarea acestui deziderat. (...) în sens larg, scopul urmărit de legiuitor prin legislația penală este acela de a apăra ordinea de drept, iar, în sens restrâns, este acela de a apăra valori sociale, identificate de legiuitor în partea specială a Codului penal, acest*

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

scop fiind, în principiu, legitim. Totodată, măsurile adoptate de legiuitor pentru atingerea scopului urmărit trebuie să fie adecvate, necesare și să respecte un just echilibru între interesul public și cel individual.”

În final, Curtea a reținut că *”din perspectiva principiului ultima ratio în materie penală nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să justifice sancțiunea penală (Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 517 din 8 iulie 2016, paragrafele 68 și 69, sau Decizia nr. 176 din 24 martie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 451 din 5 mai 2022, paragraful 31).”*

Cu privire la incriminarea faptei de fotografiere sau filmare prin orice mijloace a buletinului de vot de către un membru al biroului electoral al secției de votare, prin raportare la distincțiile efectuate anterior, această faptă este deja incriminată prin dispozițiile art. 389 alin. (2) din Codul Penal, care reprezintă varianta agravată a infracțiunii de violare a confidențialității votului, nefiind necesară individualizarea în mod expres a modalității în care se încalcă confidențialitatea votului de către un membru al biroului electoral, putând fi efectuată prin orice mijloace, inclusiv fotografiere sau filmare.

În măsura adoptării propunerii legislative formulate, singura modificare cu privire la art. 389 din Codul Penal ar fi aceea de introducere a pedepsei închisorii de la 6 luni la 3 ani alături de pedeapsa amenzii, în ceea ce privește varianta tip a infracțiunii prevăzută la alin. (1) și majorarea limitelor speciale ale pedepsei închisorii de la 6 luni la 3 ani cum este în prezent, la o pedeapsă cu închisoarea de la 1 la 5 ani, în ceea ce privește varianta agravată prevăzută la alin. (2).

Din expunerea de motive reiese în mod clar faptul că se urmărește incriminarea faptei de *fotografiere sau filmare prin orice mijloace a buletinului de vot de către alegători în timpul exercitării dreptului de vot*, deși, așa cum s-a arătat, prin propunerea formulată nu s-ar realiza acest scop.

Sub acest aspect, politica penală este atributul legiuitorului, însă trebuie avut în vedere că o faptă poate fi incriminată numai în măsura în care acest lucru este necesar într-o societate democratică și sancțiunea este proporțională cu încălcarea care a determinat luarea acestei măsuri, aspect ce nu reiese din fundamentarea propunerii legislative, nefiind prezentate date concrete cu privire la numărul contravențiilor de acest fel și modul în care afectează procesul electoral, făcând necesară incriminarea ca infracțiune a acestei fapte.

Tel: (+40)21-311.69.32
Fax: (+40)21-311.69.37

Website: www.csm1909.ro
Email: legislatie@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

Cu privire la reținerea premeditării ca fiind o cauză de agravare a răspunderii penale, astfel cum este propus în expunerea de motive, acest aspect nu se regăsește și în propunerea legislativă.

Prin raportare la considerentele prezentate, Comisia a apreciat că propunerea legislativă nu poate fi adoptată în forma transmisă.

Cu deosebită considerație,

Secretarul general al Consiliului Superior al Magistraturii,
Judecător Andreea Simona

Tel: (+40)21-311.69.32
Fax: (+40)21-311.69.37

Website: www.csm1909.ro
Email: legislatie@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011